

En elva med nollåttor

Minnesanteckningar Workshop 20 januari 2014

Inledning

Workshopen inleddes med att Johan Werner hälsade alla varmt välkomna och presenterade sina medarbetare. Sedan följde en bakgrund till projektet och en redovisning för hur arbetet har fortskridit. Några iakttagelser som gjorts av arbetsgruppen efter arbetet med förstudien presenterades och Johan berättade att projektet under våren ska färdigställas till en rapport som kommer att publiceras i tidningsform.

Workshopen som under dagen skulle behandla utvecklingsmiljön för spelare 15-19 år utformades som grupparbete kring olika frågeställningar. Den första uppgiften som alla fick var att skriva ner varsin hjärtefråga som sedan inordnades under huvudfrågorna som skulle behandlas under dagen:

- Hur får vi fler spelare att omfattas av en bra utbildning?
- Hur skapar vi bra tävlingsformer på såväl distrikts-, regional- som nationell nivå?
- Hur skapar vi bra mellanformer och samarbetsformer för att slussa juniorer till seniorfotboll?
- Hur hanterar vi kollektivism och individualism inom laget?
- Vad kan stockholmsfotbollen lära av andra idrotter, fotbollsdistrikt och fotbollsländer?
- Vilka är de fem viktigaste åtgärderna för att skapa en bra utvecklingsmiljö?

Claes Eriksson, Spelarutbildningsansvarig SvFF

Claes inledde med att påpeka att han tycker att projektet är ett bra initiativ som kommer att ge framtida resultat. Men å andra sidan påpekade han att projektet till viss del är omöjligt eftersom det inte går att påverka det allra sista steget. Det som föreningarna i Stockholm kan göra är att förse de unga spelarna med en god utbildning och på så sätt förbereda dem för Allsvenskan.

Stockholmsföreningarna gör ett bra jobb med unga spelare fram till U21, men sedan händer det något och det går därför att göra ännu bättre även om det är svårt att se exakt vad tappet efter U21 beror på. Den elitförberedande verksamheten är komplex där den demokratiska strukturen inom

svensk fotboll med självständiga klubbar och distrikt både kan ses som en styrka och en svaghet. Det nationella förbundet kan därför inte detaljstyra verksamheter, både på gott och ont.

Vidare presenterade Claes vad som kommer att krävas av en spelare i framtiden. Det viktigaste är att se till helheten. I framtiden kommer det krävas att en spelare i stort sett behärskar allt. För att nå toppen behöver morgondagens fotbollsspelare träna mycket (kvantitet) och träna bra (kvalitet). För det behövs bra tränare och ledare.

De egenskaper som behövs är både tekniska och taktiska kvaliteter. Framförallt funktionell teknik som till exempel mottagnings- och passningsteknik och taktiskt är en god speluppfattning avgörande. Spelaren behöver veta vad som behövs göras och kunna klara av det i den stressade situationen.

Rent fysiskt krävs mer och mer av spelarna gällande till exempel styrka, snabbhet och koordination men även mentalt krävs att spelarna är målmedvetna, stresståliga och kan hantera motgångar i matcher, laguttagningar eller skadeperioder.

Det som svensk fotboll idag är bra på enligt Claes är att det överlag finns bra teknik, mental styrka i motgång och en välutvecklad spelförståelse. Det som behöver förbättras är den funktionella tekniken, fysik som uthållighet och snabbhet och speluppfattningen där det finns mycket att göra. Men spelförståelsen är också ofta det svåraste inom utbildningen och frågan är exakt hur det går att träna på ett bra sätt. Claes tror själv på så kallad sokratisk inläring som går ut på att ställa frågor om hur spelarna uppfattar spelet. Få dem att tänka, resonera sig fram till lösningar genom hur de uppfattar situationen och inte ge färdiga svar. Det går att göra i alla åldrar och påminner om modern pedagogik idag, så många barn och unga är dessutom vana med det från skolan.

De krav som kommer att ställas på den elitförberedande verksamheten, för att fostra morgondagens spelare, är att den ska klara en mer och effektiv planering med mer spel och instruktioner i spel. Men också viktigt med matcher, både att det är rätt antal och högre kvalitet på matcherna men också att det blir fler matcher av betydelse. Där behöver föräldrar såväl som tränare ta mer ansvar och se till så att det blir en bra balans.

Claes öppnade sedan för synpunkter och det diskuterades huruvida det går att påverka ifall spelare tillslut lyckas eller inte. Claes förtydligade då att han menade att det sista steget en spelare tar är det svårt att påverka. Spelaren kan endast ta det om han vill och är tillräckligt bra.

På frågan om hur de kommunicerar ut sitt budskap svarade Claes att de försöker stimulera många när de får chans. Det kan till exempel vara vid distriktssamlingar och läger, men var och en är mycket självständiga.

Sedan diskuterades strukturen inom svensk fotboll och svårigheten med att få en enhetlighet när distrikt och klubbar arbetar självständigt. Claes menar att det blir en komplex situation och att indelningen i distrikt utefter länsgränser inte alltid är så bra. Möjligtvis är Stockholms distrikt för stort och det blir en väldig kontrast mot de mindre så kanske behöver de tänka om och förändra.

Johan menade att det kan bli ett dilemma för fotbollen med för mycket demokratiska processer som kan leda till att alla drar åt olika håll och att det inte blir någon röd tråd som löper genom svensk fotboll. Projektet med En elva med nollåttor är till för att kunna skapa gemensamma mål och jobba tillsammans. Det är en styrka att kunna samlas och komma överrens och på så sätt jobba ihop. Och ifall stockholmsfotbollen kan komma med goda exempel med tydliga effekter och utarbetande av modeller så kan det sprida sig och ge synergier över hela landet.

Claes avslutade sedan sitt föredrag med i hans mening svensk fotbolls två stora utmaningar. Det är dels matchmiljön för unga spelare, vilket han har diskuterat med elitklubbarna, och dels träningsmiljön utanför SEF-klubbarna. Generellt är det bättre i SEF-klubbarna eftersom de satsar mer på utbildade tränare även om det finns goda exempel på duktiga tränare och bra träningsmiljö i andra föreningar. Men certifieringsmodellen kan vara ett bra och viktigt redskap för föreningsutveckling och fortbildning av tränare i fler klubbar. Claes menar att det är viktigt att det inte blir ett för stort glapp när de bästa klubbarna drar iväg och de som inte förmår hänga med utvecklingen tappar. För att kunna möta de här två utmaningarna är det viktigt att behålla så många som möjligt, så länge som möjligt och så bra som möjligt. Det gäller att ha tålamod och inte begränsa sig. De spelare som är bra just nu kanske inte är de som tillslut lyckas, utan det är viktigt att även ge fler chansen och inte låsa sig till endast ett par spelare utan att lyfta blicken till ett helhetsperspektiv.

Fråga 1:

- Hur får vi fler spelare att omfattas av en bra utbildning?

Arbetet med frågorna gick ut på att diskutera i smågrupper för att sedan kokas ner i ett antal punkter som det är fokus på. Meningen var att alla ska hjälpas åt för att kunna se mönster och samband. Det inleddes först med att de som hade sina *hjärtefrågor* knutna till den här frågan fick förklara hur de resonerat.

Tommy inledde med att betona vikten av mötet mellan tränare och spelare. Människosynen och inte minst relationer påverkar inläringen. Ett dåligt bemötande eller relation till tränaren kan vara ett skäl till att unga hoppar av fotbollen och vad ges tränaren för verktyg för att klara av det?

Ulf påpekade att en samsyn behövs för att få till helhetstänkandet kring ungdomsutvecklingen och att goda exempel behöver lyftas fram.

Chengis framhöll vikten av tålmod och att många spelare har alldeles för bråttom. De vill bli proffs direkt men det är viktigt att förmå dem att stanna kvar så att de kan utvecklas i sin moderklubb.

Jenny ville lyfta diskussionen om bredd och elit. Hon menade att det behövs mer välutbildade tränare ännu tidigare för de unga spelarna och att det är viktigt att höja statusen på tränarrollen även för yngre spelare.

Markus tycker att man bör fråga sig vilka som resurserna läggs på i föreningen. Många fler borde fundera över det och kanske omprioritera.

Efter att samtliga diskuterat frågan i smågrupper redovisades vad de kommit fram till inför hela gruppen.

Den första gruppen konstaterade att frågan hur fler kan omfattas av god utbildning handlar mer om ett breddproblem än ett elitproblem. Ett förslag lades fram om en intresseförening liknande den nuvarande för Division 2 för föreningar utanför SEF. Där skulle fokus kunna vara mer på junior än seniorfotboll och behandla frågor om just utbildningsfrågor snarare än serie- och tävlingsfrågor. Gruppen ville även se mer samverkan mellan SEF och StFF gällande tränar- och spelarutbildning. Det skulle kunna grundas i ett gemensamt paket som sedan skulle kunna spridas över bredden. De finns redan ett kontaktnät och detta skulle kunna användas för att finna samverkansformer. Dessutom vill de höja statusen för klubbarna i Div. 2-3 eftersom det skulle kunna få synergieffekter.

Nästa grupp ville framförallt att SEF-klubbarna ska ta mer ansvar och hjälpa övriga klubbar i frågan om hur fler ska kunna omfattas av en god spelarutbildning. Genom en interaktion klubbar emellan skulle verksamheten i hela distriktet kunna utvecklas. SEF har redan tidigare föreslagit att de skulle kunna vara med vid zon-träningar och det skulle kunna vara ett triangel-samarbete. Att höja statusen för ungdomstränare nämndes också som en viktig del för att få till en bättre utbildning. Klubbarna måste eftersträva kontinuitet och motverka karriärhungen bland ungdomstränare. Ett utökat utbyte av tränare och ledare mellan klubbar skulle också kunna vara en bra samarbetsform.

Gruppen tog också upp selektering som en viktig punkt att diskutera i sammanhanget men också ett känsligt ämne för många. Att jobba parallellt med selektering och bredd nämndes för att kunna hålla kvar så många som möjligt. Men samtidigt frågade de sig ifall det går att ge 100 spelare lika bra kvalitet som 10?

Exempel gavs från olika klubbar om hur de hanterar selekteringen och vad som är målet med det. I grunden är det en del av idrottandet och det behövs någon form av gruppering för att även de bästa

ska trivas. Från mindre klubbar framkom att ifall de inte skulle selektera så sticker spelarna någon annanstans för att satsa. Samverkan mellan klubbarna lyftes fram för att förhindra att unga spelare flyttar för tidigt och de mindre klubbarna påpekade att det är viktigt att storklubbarna är ödmjuka och gör likadant eftersom det finns en hel del fördelar med att spelaren stannar i sin moderklubb. Samtidigt ville vissa att det ska kunna skapas ett spelarflöde där spelaren kan komma till en passande nivå för att kunna hålla kvar så många som möjligt inom idrotten. Det är också viktigt att inte stänga grupperna utan att kunna ha ett visst inflöde så att fler kan komma in i gruppen om de är bra nog.

Nästa grupp berömde samstämmigt certifieringen och ansåg att den var ett bra verktyg som kan ge respekt åt den egna föreningen. Sedan efterlyste gruppen en ömsesidig dialog mellan klubbarna.

Det är svårt att ha kontakt med alla så det gäller att hitta en gemensam form. Det kräver också kompetens hos ledarna så de betonade vikten av kontinuitet även hos de som var samlade i rummet. Dialogen kan också vara till nytta när det blir ett flöde av spelare mellan klubbarna. Det är viktigt att det finns en ömsesidighet där spelarens behov sätts i fokus eftersom de är individer och det gäller att hitta rätt väg för varje spelare.

Sedan tog gruppen upp betydelsen av resurser. Det är givetvis centralt i utbildningen att ha bra och välutbildade tränare. Rådet de gav var att prata internt om att anställa en bra huvudtränare som är åldersansvarig men att andra mer kompletterande tränare, som till exempel målvaktstränare eller fystränare, kan jobba med flera lag. Detta kan dock vara svårt för mindre föreningar som istället kan anställa en chefstränare med en anpassad arbetsbeskrivning som passar den enskilda föreningen. Därför bör resurserna fördelas jämnt men inte smetas ut över hela verksamheten. Tillslut handlar det om att suboptimera de resurser som finns och att hjälpas åt.

Den sista gruppen hade mest talat sinsemellan om avhoppare och hur det går att minska antalet. De diskuterade varför vissa spelare fortsätter medan andra hoppar av. De kom fram till att det handlar om bekräftelse och att det är viktigt att få spelarna att känna sig sedda och att stimulera utan att tappa trovärdighet. Att jobba med andra föreningar kan öka stimulansen för spelarna. Men till exempel kan StFF och SvFF inte kalla in 1000 spelare till zon- och landslagsläger för då tappar de trovärdigheten. Alla som kommer dit tror att de är landslagsspelare.

Skälet till att spelare hoppar av är de kanske inte tror att det är möjligt att nå toppen. Ett så kallat stockholmssyndrom nämndes där många ger upp för snabbt. Viktigt att tränare ser dem så kommer andra tränare eller distriktstränare till matcher för att kolla på dem kan det vara en extra morot. Men det är också angeläget att jobba med föräldrarna så att de inte medverkar till negativ press. Ibland kan det också vara föräldrarna som pushar på att en spelare ska byta klubb alltför snabbt. Många

föräldrar identifierar sig idag med sina barns idrottande och det är viktigt att lyfta frågan så att även föräldrar blir medvetna om problemet.

Något som är väldigt viktigt vid inläringen är att förstå att alla spelare är olika och därför har olika behov. Vissa behöver en klapp på axeln för att lyfta och kunskaper om kommunikativt ledarskap påpekades. Landslagsläger kan också fungera som en sådan morot som kan förmå spelarna att träna ännu mer och mer motiverat än tidigare.

Fråga 2:

- Hur skapar vi bra tävlingsformer på såväl distrikts-, regional- som nationell nivå?

Reservlagsserierna nämndes eftersom möjligheten med inlåning av spelare ansågs positivt. Det ger ett ökat flöde ifall det går att låna in spelare till en B-lagsserie. I Stockholm finns egentligen inte någon bra juniorserie utan de bästa spelare i A-lag eller i U-lag. Dagens kvalificeringsmodell togs upp som någonting negativt eftersom det kan vara förödande för nästa års lag ifall de som äldre inte spelar tillräckligt bra. Kanske kan systemet förändras så att lagen kan kvalificera sig via U17. Det finns också en förfrågan om en nationell serie i U17-U19. Det är en het potatis men det utreds nu och det har utlovats en lösning inom fem år.

Storklubbarna har diskuterat möjligheten att kunna välja nivå i S:t Erikscupen upp till 13 år. Detta för att kunna spela för att utveckla och inte vara alltför resultatinkänt. Det viktiga är dock att det är klubbarna som ska välja, inte enskilda tränare som kanske överskattar lagets förmåga. Frågan som uppkom är om det finns underlag för att kunna välja från 13 år? En motion har lagts från några av klubbarna om att ta bort upp- och nerflyttning för att ta bort tävlingsincitamentet där matchning av lag har förekommit i slutet av serier för att kunna stanna kvar eller avancera till slutspel. Men ifall klubbarna som är representerade på workshopen inte stöder förslaget kommer det antagligen inte att finnas något underlag för beslutet. I sådana här frågor finns mycket tradition och konservatism om att de alltid har funnits en struktur där lag spelar sig upp genom seriesystemet. Men 15-19-åringar kommer det att finnas en speciell beredningsgrupp för och det måste finnas med ett helhetsperspektiv. Dessutom skulle en slutrapport från det här projektet kunna ha mer tyngd än en motion från ett antal klubbar.

Ett förslag fanns också om att det skulle startas en extrasvår serie som skulle kallas för en akademiserie för klubbar som har certifierats. På så sätt är serien inte stängd utan ifall fler föreningar

certifierar sig så får de också möjlighet att vara med i serien. Förespråkarna påpekade att det kan fungera som en morot för föreningar som ännu inte har certifierats att göra det men det kan också minska den så kallade rovdriften på spelare från storklubbarna. Detta eftersom de lag som spelar i serien vill ha bra lag att möta, så intresse finns om att det ska finnas bra spelare i de lag som de möter i akademiserien. Men flera efterfrågade att det skulle behövas en grupp som går igenom det här förslaget. Det låter bra men de mindre klubbarna vill väga fördelar och nackdelar innan de går med på något. Certifieringen skulle kunna vara ett bra verktyg för att avgöra vilka lag som kan ingå i en akademiserie eftersom det för in ett akademitänk i verksamheten. Men certifieringen ska ännu ses över och är ännu att betrakta som ett pilotprojekt även om planen är att den ska finnas kvar i samarbete med SEF. Styrelsen har tagit beslut om att fortsätta certifieringen med fler klubbar och att StFF:s kansli ska hjälpa till att få igång det men det kan också finnas andra kompletterande modeller för att säkerställa en kvalitetsstämpel på föreningarnas verksamheter.

Det som efterfrågas är ett bättre motstånd i matcherna och att de stora klubbarna i distriktet ska få matchas oftare så att de slipper åka runt i landet på jakt efter en högre svårighetsgrad. Men det finns en stor misstänksamhet mot motionen och en misstro att de större klubbarna kokat ihop något som kommer att missgynna de mindre föreningarna. I en av grupperna pratade de mycket om en osund konkurrens som länge funnits mellan klubbar och som många blivit lidande av. Det här kan ses som ett försök att vända det till en mer sund konkurrens och det finns mer dialog och samarbete mellan klubbarna nu än tidigare.

De medverkande på workshopen var sammantaget mycket kritiska mot juniorfotbollen i Stockholm vilket kan ses som en signal på att det är mycket viktigt att utveckla den.

Fråga 3:

- Hur skapar vi bra mellanformer och samarbetsformer för att slussa juniorer till seniorfotboll?

Det efterfrågades fler möjligheter till individuella lösningar för spelare både inom senior- och ungdomsfotbollen. Dessutom behövs fler olika typer av seniorsteg. Vissa går upp i A-lag medan en annan kanske behöver lånas ut till en klubb lägre ner i divisionerna. Det behövs en respekt för olika utbildningsmiljöer så att det blir bra och kan gynna alla. Tillåta spelare prova andra klubbar men storleken på klubben spelar givetvis roll och det kan vara ännu viktigare för mindre klubbar. Därför

behöver klubbarna hjälpas åt att utbilda spelare och se spelarens långsiktiga utveckling.

Vinnarformeln anses vara att våga individualisera för spelarens bästa och ju fler spelare som finns med i systemet desto fler att välja mellan för klubbarna.

Certifieringen kan ses som en kvalitetssäkring för fler föreningar så att de större klubbarna vet vad de mindre har att erbjuda. Tidigare fanns kanske bara samarbete med en annan klubb men nu finns möjligheten att känna till vilken typ av verksamhet som bedrivs i ett större antal klubbar i distriktet. Flexibilitet nämns som ett nyckelord. Dessutom behövs det påpekas skillnaden mellan matchmiljö och träningsmatch och kunskaper för att kunna kombinera dessa.

Skolor lyfts också fram som en samarbetsform.

Sedan diskuterades det sista steget upp till A-lagsfotboll och vad som är avgörande eftersom det hela handlar om att få fram spetsspelare.

En prioritering av resurser på de som har chansen att bli elit föreslås. Utlåning nämns också som ett alternativ att testa och flera goda exempel på lyckade samarbeten nämns. Men för att det ska kunna fungera måste det finnas ett engagemang. Det är annars lätt att låna ut en spelare och sedan låta det bero. En ung spelare som är 19 år vill bli sedd och bekräftad. Visserligen är det kul ifall ungdomstränaren kommer för att kolla hur det går för spelaren i en match men desto bättre ifall A-lagstränaren kommer för att se en match så att spelaren känner en tilltro och att han fortfarande tillhör den yttersta nivån.

Det är viktigt att sista steget fungerar och att satsa på U21-spelarna. Stockholm borde därför satsa mer på de här serierna och göra det bästa av det, annars är det helt bortslösat med U21-serier om inte klubbarna bestämmer sig gemensamt. Generellt har synen hittills varit att hitta talanger. Det är bättre att utbilda spelarna och jobba med att utveckla de som finns istället för att ständigt vara på jakt efter något nytt stjärnskott. Ifall ambitionen är att producera stockholmare till landslaget går det inte att hantera U21 på det sättet eftersom det tillsist handlar om tillit och förtroende för unga spelare.

Det ömsesidiga förtroende påpekades återigen också i spelarutbytet mellan SEF-klubbar och övriga klubbar i distriktet. Strategier över tid kan ge resultat. Att bara fortsätta som man alltid gjort utan något resultat är inte att rekommendera.

Viktigt att komma ihåg att det finns många olika sätt som kan vara bra, men det gäller att bestämma sig för ett sätt och sedan arbeta långsiktigt med det så att det finns en uttalad strategi i klubben. På

så sätt skapas en kontinuitet och förhoppningsvis kan även de som leder föreningen vara kvar och ta sitt ansvar för verksamheten.

En annan del för att kunna slussa spelare från junior- till seniorspel är att se till att det finns ledargestalter på lägre nivå både i lagen men framförallt under matcher. På så sätt kan unga spelare hjälpas både genom att de mer rutinerade spelarna visar och stöttar. Ibland blir det ett väldigt stort steg när juniorer flyttas upp till A-lag och ofta har tränare mindre tålamod med dem än med en ny spelare som värvats dyrt utifrån. Därför är det bra ifall de yngre spelarna finns nära den högre nivån. I viss mån kan det avhjälpas genom en föreningsstrategi. Ett exempel nämndes från AIK där de yngre spelarna får spela med de äldre i A-truppen kontinuerligt vilket avdramatiserar uppflyttningen för unga spelare.

Fråga 4:

- Hur hanterar vi kollektivism och individualism inom laget?

Frågan ställdes till samtliga i gruppen att fundera över och resonera kring.

Synpunkter kom om att det är lätt hänt att det uppfattas som att klubbarna skickar ut signaler om att egot är viktigast. Men det gäller att ha bra ledare för att kunna skapa ett välfungerande lag och att det ställs höga krav på dem för att det ska fungera. Det kan också vara nyttigt för spelarna med lite motgångar när de till exempel får sitta på bänken. De lär sig att hantera det men också att försöka ta vara på de chanser som ges.

Men det poängterades samtidigt att det är viktigt att skilja på individualism och egoism. De är olika saker och ska behandlas på olika sätt.

Det är bra att kunna se en nyansskillnad här. Det måste gå att kombinera individualism med kollektivism för att lyckas. En så kallad positiv individualism kan vara bra för den enskilde spelaren och laget. De spelare som kommer längst är de som förkovrar sig, tränar extra och är mer benägna att lyssna till instruktioner. Men deras spelhunger skadar inte kollektivet.

Det är centralt att få spelarna att inse att det är de själva det hänger på ifall de ska lyckas. Klubbarna ger visserligen förutsättningarna, men det är spelarna som måste ta ansvar för att kunna ta steget. För lagledarna är det viktigt att framhålla för spelarna att även om de vinner så kan de ändå ibland ha gjort en dålig match. På samma sätt gäller det att förklara när de förlorar mot bättre motstånd att de ändå kan ha gjort en bra prestation.

Det framkom också i gruppdiskussionen att den här frågan var framförallt ett storstadsproblem och inte bara ett problem i Stockholm generellt. Även om det tidigare fanns tydligare skillnad mellan stad och land än idag. Men det är en komplex fråga som kan vara svårt för ledaren att hantera. Detta eftersom utbildningen dels går ut på att drilla individen och dels på att få spelaren att fungera i ett kollektiv.

En fråga uppkom huruvida det finns tillräckligt kollektiva mål inom stockholmsfotbollen. Då framhölls att det finns ett ramverk för hur klubbarna bedriver sina träningar. Visserligen ges individuell feedback till spelarna men ingen klubb släpper samtidigt ramverket.

På en fråga om hur målen formuleras inom tävlingsverksamheten kom ett svar att bättre kollektiva mål kan förlänga juniortiden. Ett annat sympatiskt mål som nämndes är att se hur många som kan bli elitspelare och på så sätt försöka mäta en lyckad talangutveckling.

Fråga 5:

- Vad kan stockholmsfotbollen lära av andra idrotter, fotbollsdistrikt och fotbollsländer?

En fråga som först ställdes var hur många på StFF:s kansli som jobbar med spelarutveckling och huruvida det antalet skulle kunna utökas.

Ett exempel på talangutveckling som det går att ta lärdom ifrån och som nämndes var Southampton där spelare dokumenteras för att kolla upp och följa utvecklingen. Det som går att ta med sig är att oftare utvärdera den egna utvecklingen.

Även fördelar med de individuella sporterna togs upp där utövaren själv i stor utsträckning är med i planeringen och bestämmer över målen med sin tränare. Det mötet mellan den aktive och tränaren finns det saker att lära av.

Ishockeyn diskuterades och där rådde delade meningar om huruvida ishockeyspelarna tar mer ansvar för den egna utvecklingen och i sin träning till exempel gymmet än vad fotbollsspelarna gör. De flesta kunde dock samstämmigt konstatera att hockeyn har fått ett lyft på senare tid i och med att de har haft ett arbete som pågått under lång tid med talangutveckling och utvärdering av den egna verksamheten. Till exempel har svenska hockeyförbundet anställt 12 konsulenter som jobbar med att förmedla ishockeyn till klubbarna. Men de har också färre elitklubbar jämfört med fotbollen.

Vissa påpekade hockeyns tydligt uttalade vision om att bli bäst. De lägger mycket krut på de spelare som vill bli bäst för att få dessa att lyckas.

Inom svensk innebandy har de baserat sin utvecklingsmodell på teorier från den kanadensiska LTAD-modellen (Long-Term Athlete Development). Där tar de hand om bredden tidigt.

Sedan diskuterades andra länders förutsättningar och lösningar. Skottland togs upp som ett exempel där de inte har så många välutbildade tränare eller ekonomiska medel men många planer och stora ytor att spela på. De har också fler klubbar som satsar tidigt.

En mindre förening i stockholmsområdet framhölls som ett exempel på alternativa lösningar gällande träning och utnyttjande av träningsytor. För sina 8-9-åringar har de inte många obligatoriska träningar utan istället har de många öppna träningar under tider som kanske inte är så attraktiva för att möjliggöra för mer träning.

Det konstaterades att svensk fotboll generellt ligger väl framme när det gäller träning. Men det kan alltid bli bättre genom till exempel samverkan och resursfördelning.

Tillgången till planer nämns återigen som en viktig faktor och Island framhålls som ett exempel där de insett behovet av konstgräsplaner. I Sverige är uppfattningarna ännu tudelade om gräset. Det finns även annat att lära av Island. Som till exempel att alla unga som vill får vara med, eftersom de annars har svårt att få ihop lag, och att de turas om att spela fotboll på sommaren och handboll på vintern. Alla tränare är dessutom arvoderade och spelarna byter inte klubb utan de får en kontinuitet. Det gäller att vara effektiv och utnyttja det som finns.

Fotboll är också väldigt komplext jämfört med andra idrotter. Det som går att utveckla är framförallt den tekniska instruktionen.

Fråga 6:

- Vilka är de fem viktigaste åtgärderna för att skapa en bra utvecklingsmiljö?

Viktiga punkter som skrevs ner av de olika grupperna:

Grupp 1:

- Tävlingsmiljö
- Certifiering
- Samarbete

Grupp 2:

- Matchmiljö (Att skapa stimulerande matchmiljö) (Skapa en bra tävlingsverksamhet för juniorer inom distriktet, ej SEF-klubbar) (P10-15 akademiserier (StFF-cert.) P16 nationell serie)
- Övergång (Underlätta steget mellan junior och senior genom fri representation i B-lagsserien)
- Samarbete och erfarenhetsutbyte (Gemensamma träffar med de största klubbarna inom SEF) (Tydligt samarbete med en närliggande "elitklubb", StFF sammanlänk)

Grupp 3:

- Matchmiljö (Nat. Serier U15-17-19) (Skapa "bra matchnivåer" för våra bästa spelare) (Avskaffa kvalificering i Sanktan och inför välja serie)
- Certifiering (Rekrytera kompetent personal som driver certifieringsprocessen i StFF) (Kompetens möjlig för alla som vill) (Spridning av certifieringen; både i föreningen samt till fler)

- Genomtänkt idé-strategi (optimera resurserna)

Grupp 4:

- Utöka samarbetet (relationerna) mellan SEF-klubbar, övr. klubbar och SvFF avseende tränarledarutbildning och spelarutveckling-spelarutbyte.
- Bättre tävlingsmiljö för alla spelare distrikt, regionalt och nationellt.